

ловѣчество, — станалъ публицистъ Ботевъ, като се рѣшилъ да изнесе изъ гърдитѣ и мозѣка си всичко, което се бѣ набрало въ тѣхъ въ Одеса, въ Знаменка, въ Букурешката воденица, въ Дунавската балта — да го изнесе на онзи общественъ пазаръ, който се казва: *печатно слово* и *размѣна на мнѣние*. Основния капиталъ на публициста-революционеръ се състоялъ: първо, отъ *чисти принципи*, второ, отъ „*напрягната фраза*“, която дава вещественна форма на невеществената идея. Фразата е силна, енергична, естествена, но често пжти пада не на мѣсто. Слѣдъ прочитанието на приведенитѣ цитати, неволно си вспоминихме първитѣ литературни опити на *Шиллера*, въ които блика тоже *артжжъ енергия*.

Въ този отдѣлъ биографа увлѣкателно е разказалъ за *житие-битие*то на Ботева, редактора на емигрантската „Дума“ и разказалъ е като въ коя Браилска мръсна механа е редактиралъ той вѣстника си — като какъ е написалъ най-горещитѣ си по чувство, най-висшитѣ си по идея, най-живописнитѣ си по пластичностъ, и най-музикалнитѣ си по ритма стихотворения, които стихотворения, по нашему, сж брилянтитѣ на българската стихотворна рѣчь. Приведенитѣ цитати отъ вѣстникъ „Дума“ даватъ биографу първия случай и възможностъ да се вгустне „на всѣхъ порусахъ“ въ областта на анализа и оцѣнката, и да раскрие прѣдъ уметвенитѣ очи на читателитѣ си пълния поетически портретъ на българския незабравимъ поетъ. Тукъ му бѣ мѣстото биографа да характеризира Ботева като поетъ, а не като публицистъ и политически дѣятелъ, защото за първъ пжтъ *Ботевъ* излѣзе прѣдъ свѣта съ талантливитѣ си стихотворения, които бѣха първата му и послѣдня дума на творческата му дѣятелностъ: отпослѣ отпечатанитѣ му стихотворения: „Борба“, „Молитва“, „Хаджи-Димитръ“, всичко туй е било вече създадено въ този периодъ на живота му, живѣло е въ въображението му, само че неуспѣло да се отпечати въ „Дума“, защото побъркала тежката болестъ (тифусъ) и нѣманието на срѣдства за понататашното отпечатване на вѣстника. До 1872 година творческата фантазия на Ботева е създала и приготвила всички онѣзи стихотворения, които днес правятъ, и още дълго време ще правятъ, голѣма честь на българската стихотворна и пластическа рѣчь. Ако тѣ сж се явили въ печата три години по-късно, на това причинитѣ сж били обстоятелствата, при които той е живѣлъ, и онази негова отличителна черта, която смѣло можемъ да наречемъ „*Ботевска разсѣянност*“. Тукъ му е мѣстото да прибавимъ къмъ биографическата оцѣнка на Зах. Стояновъ и нашата критическа оцѣнка, но не на „Опитъ за биография“, а на Ботевитѣ творчески произведения. Ботевъ, по нашему, е безконеченъ въ своята поезия, облѣчена въ стихотворна рѣчь (тукъ ни е думата само за стихотворенията му, а не и за политическитѣ му статии и фейлетони). Да се обяснимъ, защо наричаме Ботева *безконеченъ* въ творческитѣ му произведения: а) Първото негово творческо произведение е поемата *Ч.вдаръ войвода*, а послѣдното му е одата на *Хаджи-Димитра*. Първото е написано въ 1866 год. въ Одеса, когато е билъ ученикъ на 18 годишна